

HA JONNA MEGTUDNI EGY TELEFONHÍVÁS MILYEN ÁRRA?

A tizennégy éves Charlotte általános iskolás korában kapta az első mobilját. **AZÓTA MÁR NÉGY KÉSZÜLÉKE VOLT**; a régieket évente cserélte le vadonatújakra. Nos, míg ő sms üzeneteket küldözget a barátainak, addig azok a gyári munkások, akik legújabb mobilját gyártották, akár **NAPI TIZENKÉT ÓRÁT IS DOLGOZNAK TÖBBNYIRE SZABADNAP NÉLKÜL**, hogy megkeressék családjuk számára a betevő falatot.

Az elektromos iparban dolgozók Thaiföldön, Kínában, Mexikóban vagy más országokban **NAP MINT NAP VESZÉLYES MUNKAKÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT DOLGOZNAK**, hogy létrejöhessenek azok a mobilok, MP3 lejátszók, számítógépes játékok és laptopok, amelyek nélkül már el sem tudjuk képzelni mindennapjainkat. A munkások közül sokan veszélyes vegyszerek ártalmainak vannak kitéve, és alig napi két eurót keresnek. Az afrikai bányászok **ÉLETÜK KOCKÁZTATÁSÁVAL** termelik ki a fémeket, hogy kielégíthessék az elektromos készülékek iránti vágyainkat.

Ma már nehéz elképzelni a világot ezek nélkül a készülékek nélkül. Mindannyian az Információs Technológiától (IT) függünk, akár dolgozunk, akár játszunk. Az sem tagadható, hogy az IT sok szempontból megkönnyíti életünket. Kampányunk most arra szólítja fel Európa-szerte a fiatalokat, hogy **KÖNNYÍTSÜK MEG A FEJLŐDŐ ORSZÁGOK MUNKÁSAINAK ÉLETÉT IS**, akik a mi álmaink valóra váltásán dolgoznak. Együtt megtalálhatjuk annak a módját, hogy mindenki számára méltányossá váljon az információs eszközök gyártása és felhasználása!

„Fogalmam sincs róla, hol gyártották a mobilomat... Nem tudtam, hogy szegény emberek készítették, akiknek keményen kell dolgozniuk.”

CHARLOTTE, (14), DIÁK, AMSZTERDAM

HA TÖBBET AKARSZ MEGTUDNI:
WWW.MAKEITFAIR.ORG

MILYEN ÁRAT FIZETNEK MÁSOK GYÁR- GÁRTÁSA ÉRT?

A mobiltelefonok sok tekintetben megkönnyítették az életünket, de más a helyzet azokkal, akik a készülékeket gyártják:

Ki fizeti meg az árat?

Míg Európában a tinédzserek mobilon tarthatják szüleikkel a kapcsolatot, addig az elektromos készülékek alkatrészgyártásában dolgozó, Bangkokban élő, 28 éves

MAEW ÉVENTE MINDÖSSZE KÉT-HÁROM ALKALOMMAL LÁTHATJA SAJÁT KISLÁNYÁT A MUNKÁJA MIATT.

Maew arra kért minket, hogy ezen a képen ne mutassuk az arcát, mert fél, hogy elveszíti az állását, ha a gyárban található munkakörülményekről beszél.

„Szerintem a nyugati vásárlók nem tudják, milyen nehéz körülmények közt dolgozunk.”

MAEW (28), ELEKTRONIKUS IPARBAN
DOLGOZÓ MUNKÁS, BANGKOK.

„Szerintem a nyugati vásárlók nem tudják, milyen keményen dolgozunk” – vélekedik Maew, akit főnökei az üzemben **ARRA KÉNYSZERÍTENEK, HOGY RENDSZEREN TÚLÓRÁZZON.**

„Úgy érzem, kizsákmányol a cég, ahol dolgozom, de azért remélem, a termékeink továbbra is elkelnek majd – mondja Maew. – Ha a vásárlók nem vennék őket, elveszteném a munkámat, ami még rosszabb lenne.”

A Thaiföld északi részéről származó Maew arra kényszerült, hogy elhagyja faluját, és az otthoniakra bízva kislányát, mert munkát kellett vállalnia a család földjét terhelő hitel miatt. Munkáltatója arra kényszeríti, hogy napi tizenkét órát dolgozzon, heti hat napon át. Ebédszünetre is alig van ideje. **4.5 EURÓT KERES NAPONTA, EBBŐL ÉPPEN CSAK MEGÉL,** mert minden hónapban haza is küld egy kis összeget a családjának.

TOXIKUS KOCKÁZAT

A vizsgálatok kimutatták, hogy az elektronikus iparban dolgozók nagyobb mértékben vannak kitéve a mérgező vegyületek ártalmainak, mint a vegyiparban dolgozók.

HOSSZÚ MUNKAI DŐ

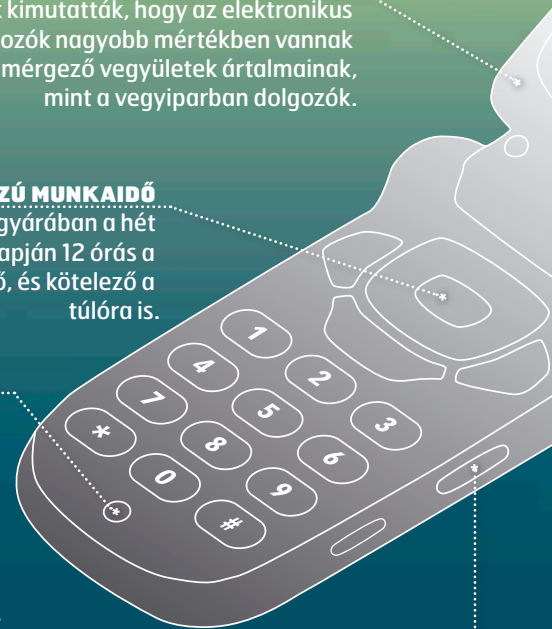
Ázsia számos gyárában a hét minden napján 12 órás a munkaidő, és kötelező a túlóra is.

TÖRVÉNYTELENŰL ALACSONY BÉREK

A munkások a legtöbb gyárban a túlórák ellenére sem kapnak a tisztességes megélhetéshez elegendő bért.

NINCSENEK SZAKSZERVEZETEK

Kínában, ahol a legtöbb elektromos készüléket gyártják, nincsenek a munkavállalók érdekeit védő igazi szakszervezetek. Pedig szakszervezetek nélkül nehéz változtatásokat elérni a munkakörülmények javítása érdekében.

TUDTAD?

- ☐ Európában a fiatalok több mint 95%-ának van mobilkészüléke.
- ☐ Tavaly több mint 1 milliárd mobilkészüléket adtak el szerte a világon.
- ☐ A világ laptopjainak és mobiltelefonjainak több mint a felét Kínában gyártják.
- ☐ Az elektromos iparban dolgozók gyakran több mint napi 12 órát dolgoznak – 2 eurónál is kevesebb bérért.
- ☐ Évente csak Európában több mint 100 millió mobiltelefont cserélnek le, gyakran alig egy-két évi használat után.

HALÁLOS KIMENETELŰ KONFLIKTUSOK

A mobiltelefonok gyártásához szükséges fémek bányászata helyi konfliktusokat eredményezett több országban, például Afrikában a Kongói Demokratikus Köztársaságban.

LAKÓHELY ELVESZTÉSE

Dél-Afrikában egyes szegény községek lakói kénytelenek voltak lakóhelyüket elhagyni a számítógépgyártáshoz felhasznált fémek kitermelésére telepített bányák miatt anélkül, hogy megfelelő módon kárpótolták volna őket. Zambiában az újratölthető elemek gyártásához szükséges kobalt-termelő helyeken a bányásztelepülések lakói kénytelenek szembenézni földjeik és élővizeik szennyezésével.

VESZÉLYES HULLADÉK

Amennyiben megoldatlan a használt mobiltelefon újrahasznosítása, veszélyes anyagok, például arzén- és ólomvegyületek kerülhetnek a talajba, a vizekbe és a légkörbe. Az e-hulladékok nagy részét szegény országokba exportálják, ahol nem megfelelőek a környezetvédelmi előírások.

Tegyük jobbá az Információs Technológiát

Amikor a 13 éves Senna hazaér az iskolából, **LEGSZÍVESEB- BEN TÉVÉZIK, VAGY JÁTSZIK A SZÁMÍTÓGÉPÉN.** Alig volt tízéves, amikor első mobilját vette. Sennát körülveszik az információs technológia termékei, de alig tud valamit azokról az emberekről, akik a világ túlföldalán kedvenc készülékeit gyártják.

„**SOHA NEM GONDOLKOD- TAM AZON, HOGY KIK ÉS HOGYAN GYÁRTJÁK EZEKET A KÉSZÜLÉKE- KET** – mondja Senna –, de azt hiszem, az én mobilom Kínában készült.”

Senna hajlandó lenne **TÖBBET FIZETNI** azokért a termékekért, amelyeket embersége- sebb körülmények között gyártanak. És Te?

Felmerült benne néhány ötlet arról, hogy miként lehetne javítani a thaiföldi Maew helyzetéhez hasonló sorsú munkások körülmé- nyein: „Egyedül nem hiszem, hogy változtatni tudnék, de másokkal együtt igen. Például **TILTAKOZHATNÁNK ELLENE**, vagy tévéműsört lehetne róla készíteni – mondja Senna. – Azután belekezdhetnénk különböző akciókba, azt követelve, hogy ezek az emberek többet keressenek...”

„**Nem hiszem, hogy egyedül változtatni tudnék, de másokkal együtt igen.**”

SENNA, 13, DIÁK, AMSZTERDAM.

A KÖVETKEZŐ LAPON MEGTUDHATOD, HOGYAN SEGÍTHETSZ MAEW ÉS TÁRSAI SORSÁN...

makeITfair

Az elektromos berendezéseket gyártó cégek a termelést olyan országokba helyezték át, ahol alacsonyak a gyártás költségei, és nem túl szigorúak a környezetvédelmi előírások. Mindezt azért tették, hogy termékeiket viszonylag olcsón forgalmazzhassák.

A gyártás nagy részét Kínába telepítették, ahol a világ mobiltelefonjainak és laptopjainak több mint egyharmada készül. Más vállalatok Indiába, Thaiföldre, a Fülöp-szigetekre, Mexikóba és Kelet-Európába költöztek.

Mit tehetsz?

A multinacionális cégek befolyásolhatják a beszállítóikat. Azok pedig – mint például Te –, akik megvásárolják a termékeiket, **BEFOLYÁSOLHATJÁK A NAGYNEVŰ CÉGEKET IS**. Itt az ideje, hogy a cégek mindenütt felelősséget vállaljanak az elektromos iparban dolgozók munkakörülményeinek javításában. Így segíthetsz:

Tudj meg minél többet arról, hogy hol és milyen körülmények között gyártják a mobiltelefonokat és az elektromos készülékeket, azáltal hogy csatlakozol a kampányhoz a www.makeitfair.org címen!

Ha új mobiltelefont vagy elektronikus játékot vásárolsz, **JÁRJ UTÁNA, HOGY HOL GYÁRTOTTÁK**, és hogy a gyártás során betartották-e a szociális és környezetvédelmi előírásokat!

Mielőtt új készüléket vásárolsz, gondold végig, nem tudnád-e még egy-két évig a régit használni? Ha már nem használható – vidd el egy olyan helyre, **AHOL ÚJRAHASZNOSÍTÁSRA GYŰJTIK BE** (vagy hagyj ott a boltban)!

KEZDEMÉNYEZZ AKCIÓNAPOT az iskoládban, vagy abban a szervezetben, amelynek tagja vagy!

MONDD EL BARÁTIDNAK, családotnak, amit megtudtál, és vondd be őket is a kampányba!

A munkafeltételek ezekben a gyárakban gyakran felháborítóak – főleg ott, ahol a kis alkatrészeket gyártják. A nagynevű cégek alig képesek áttekinteni az egyes alkatrészeket beszállító gyártók sorát, így nem is vállalnak felelősséget az elfogadhatatlanul rossz munkakörülményekért és a környezet szennyezéséért. Az Afrikában dolgozó bányászok nehéz helyzete külön figyelmet érdemel. Megfelelő munkavédelmi előírások nélkül gyakran életük kockázatásával termelik ki az elektromos iparban felhasznált színesfémeket.

makeIT fair (Méltányosságot az Információs Technológiában)

– egy kezdeményezés elnevezése, amelyet európai társadalmi szervezetek indítottak, hogy megváltoztassák a méltánytalan körülményeket. Nem méltányos, hogy kizsákmányolják az elektromos iparban dolgozókat. Ezért arra szólítják fel a fiatalokat Európa-szerte, hogy csatlakozzanak a kampányhoz. Felszólítják a kormányokat és a multinacionális vállalatokat, hogy javítsák az elektromos iparban dolgozók munkakörülményeit a szegény országokban a világ minden táján. Valamint felszólítják a mobiltelefonokat, laptopokat, MP3 lejátszókat, számítógépes játékokat és webkamerákat gyártó cégeket, hogy szüntessék meg a környezetszennyezést.

Figyeld a kampány következő szórólapjait. Csatlakozz a kampányhoz az alábbi címen:

www.makeITfair.org

KAPCSOLATTARTÁS:

SOMO

Co-ordinator makeITfair

Sarphatistaat 30
1018 GL Amsterdam
Tel: 31 (0) 20 639 12 91
Info@makeitfair.org
www.makeitfair.org

TÁMOGATÓ: Ezt a kiadványt az Európai Unió pénzügyi támogatásával adjuk közre. A kiadványban foglaltakért egyedül a SOMO szervezet felelős. Az itt közölt szövegek semmilyen körülmények között sem tekinthetők az Európai Unió hivatalos álláspontjának.

2007. november

